

بە كۆلتور بونى بىنە ماكانى كۆمەلى چىنايەتى

ھەژىن

۲۰۱۶ ئۆگۈستى

كۆپلەتى

زۆرۈككە ئەنئەنىۋىي ئاۋا دەۋرى، كە ئىمە ھەر ۈك/ بە ئەندازە كۆپلەكە سەدەكانى نىۋەراست كۆپلەن. مەن تەۋا پىچەۋانە ئەۋە دەپنەم، ھەلبەتتە نەك لەبەر ئەۋەى بخوازم بلىم "ئىمە كۆپلە نىن"، نەخىر، بەدلىيايىۋە ئىمە كۆپلەن، بەلام كۆپلەى خۇخۋاست و خۇبەخش و سوپاسگوزارى بەردەم كۆشكى سەرۋەران، خوازىارى سەرۋەربونى ياساى ئەۋان، خوازىارى ئاۋەدانمانەۋەى دىۋاخانەكەى ئەۋان؛ پارلەمان.

بەپىچەۋانەۋەى ئىمە، كۆپلەى سەدەكانى نىۋەراست لەلايەن باندىك پادەكرا و لە بازارەكان دەفرۇشرا و بە ھەزار و يەك نامراى سەرۋەركردن و بەندكردن پادەگىرا و ھەر كات بچوۋكتىن ھەلى بۇ ھەلىكەۋتايە، دەستبەج بۇ ھەلپاتن ھەۋلىدەدا، ھەرچەندە سەرەنجامى ھەلپاتنەكەى لەدەستدانى گىيانىشى بوۋايە. كەچى ئىمە ئەگەر بە شەقىش راپونىن، ھەر دەگەپنەۋە بەردەم كۆشكى سەرۋەران و بۇ فرىدانى پارچە نان و ئىسكىكى روتۋاۋە لەلايەن مشەخۇران، چاۋەپندەمىن.

ئايا ئىمە كۆپلەى ناچاركرۋىن يا خۇبەخش و خۇخۋاست؟

مەن بە پىچەۋانەى پاگەندەى سۆزھەلخىپنەرانەى چەپ و دەسەلاتخۋازە بەناو "سۆشالىستەكان" دەلىم كۆپلەبوون بوۋە بە بەشىك يا كۆلەكەيەكى سەرەكى كۆلتور بى سەردەمى ئىمە و كۆپلەتى ۈك تەلسىمىك ئاۋا لە ھۆش و ئاۋەزى ئىمە ئالاۋە، كە ئىمەى كۆپلە زىاتر لە زىندان و سزى سىدارە لە ئازادى و ئازادبوون دەترسىن؛ ئىمە دەتۋانن دەنگدان بە سەرۋەربونى رامىاران بايكتۇبەكەىن، ئىمە دەتۋانن لەشۋىتى كار لەجىياتى پىشپىكى بۇ رازىكردىن خاۋەنكار، ھاپىشى ھاپچىنەكانمان بەكەىن، ئىمە دەتۋانن لە كۆلان و گەرەكەكان ھاپىشى بەكەىن و ھەرۋەزى و گروپى خۇجى ھارىكارى و ھەرۋەزى كۆمەلايەتى پىكىمىن، ئىمە دەتۋانن لەجىياتى پىشپىكى كرىنى دۋا مۇدىلى ئۆتۈمەبىل و داگىركردن زەۋىيە كشتوكالىيەكان بۇ خانۋى سەرگەرمى و بەكرىكرتى ئزانى ئاۋارە، پىكەۋە زەمىن بكرىن و كىلگەى ھەرۋەزى دەرسىكەىن، ئىمە دەتۋانن لەجىياتى بەخزمەتكارگرتى ھاپچىنەكانمان سەرپەنا و گوزەران و نەركەكانمان لەتەك ئەۋان بەشېكەىن، ئىمە دەتۋانن زۆر شت بەكەىن، كە كۆپلەكانى سەدەكانى نىۋەراست بوۋى ئەۋ شتەيان نەبوۋ و ئەگەر بىاننۋانايە، بەدلىيايىۋە ئەنجامىندەدا.

پاستە ئىمە كۆپلەى سەرۋەربى بۇرچۋازىن، بەلام كۆپلەتىمان سەرەنجامى پىرۇسىيىكى درىزخايەنى مېژۋىيە و لەسەر لوتكەى كۆپلەتى بەۋىپەرى شانازىيەۋە كۆپلەى خۇبەشىن، كۆپلەى ھۆش بەنگىراۋىن بە ئەفىۋى "ناسىۋالىزىم" و "ھاۋولالتىبوون" و "نىشتمان" و پارتىيايەتى و ھەرۋەھا ئەفىۋنە كۆنەكە؛ واتە ئايىن. لەبەرئەۋە ھاۋتاكردىن كۆپلانى ئەم رۆزگارە لەتەك كۆپلانى سەردەمەكانى پىشتر، ستەمىكى زۆر و بىۋىژدانىيەكى لەپادەبەدەرە بەرانبەر ئەۋان؛ ئەۋان جەستەيان كۆت و زىجىركراۋو، ئىمە ھۆش و ئاۋەزمان، سەرپاى بوونمان و ئىنمان. پىچەۋانەى ئىمە، ئەۋان بە چەك و ياسا و بىپارەكانى پەرەستگە زۆرۋەى رىگەكانى دەربازبوون لە مال و كىلگە و كۆشكى كۆپلەدار لە ئەۋان گىرابوون، بەلام ئىمە كۆپلانى ئەم سەردەمە زۆر رىگە و دەرفەت بۇ دەربازبوونمان ھەن، كەچى بۇ جارىكىش لە خۇرۇزگاركردن بىرناكەپنەۋە.

بەكورتى ئەۋان بە جەستە كۆپلەكراۋوون، بەلام بە ھۆش ئازاد بوون و تەنبا خەۋنى ئەۋ رۆزگارەى ئەۋان رۇزگاربوون و شەيدايى بوۋ بۇ دۋنباى پىشت دىۋارەكانى زىندانىان و وىناكردىن گەبىشتن بە دۋنباى دەرۋەى زىندان، ھەر ئەۋەش ھىۋابەخشى زىندۋمانەۋەى ئەۋان بوۋ، نەك ئەمىك خۇراكى خۇش و ھەبوونى پۇشاكىكى رازاۋە و ھەبوونى ماقى لاسايىكردەۋەى مشەخۇرى سەرۋەران. بەلام ئىمە لەبىركردنەۋە و وىناكردىن دۋنباى دەرۋەى زىندانەكە دەترسىن و خەرىكى بەشدارىكردىن كايەى يەكەى كۆپلەكردىن؛ بەرپۋەبەرەن و جەنەرالان و پاسەۋانان، كرىكاران و جوتىاران و فەرمانبەرەن و خوتىندكاران و سەرپازان كۆپلەپادەگىن؛ پىۋان ئزان كۆپلەپادەگىن؛ ئزان و پىۋان مندالان كۆپلەپادەگىن و ھەموومان لە مندالنىك تا بەرپۋەرتىك كۆپلەى سەرۋەربى كۆمەلىك رامىار و سەرمايەدارىن و لەجىياتى ھەۋلەدان بۇ كۆتايىپىنان بەۋ پوۋچگەرايىيە چىنايەتىيە، ھەۋلى لاسايىكردەۋەى سەرۋەران و گەبىشتن بە پىگەى رامىارى و ئابوۋرى ئەۋان دەدەىن و رۇزگاربوون لە

ناسروشتيتيرين ياسا و شيوازي بهرپوهېردن و پښکوتی کولتوروی به نهسته م دهزانين و ههميشه ييبوون و نه گوزېوونى ئه و پووچگه راييه پاگهنده يده که يين و تهنانهت گائته به خهونى کويلانى ياخيگه ر ده که يين و خوېه خشانه دهمى هاوچينه نازاد يخوازه کانمان ده گرين.

سهرورپى چينايه تى

نه گه ر سهرنجى پاگهنده ي زورنك له نارازيبان بده يين، پرسه كه ئاوا بهرچاوده كه وئيت، كه ئيمه وهك كويله كانى سه ده كانى نيوه راس ت و جوتيارانى سه رده مى فينوداليسى تهنيا به زه برى لوه لى چهك راگراوين و نه گه ر پو شاكى چه كداره كان بگوزېين، نه گه ر زمانى سه روه ران بگوزېين، نه گه ر ناوى پارتى و فه رماندارى و نه ندامى پارله مانه كان و ده وله ته كان بگوزېين، ئيدى له و كويله بوونه رزگارده يين.

ئايا به راس تى ئيمه تهنيا به زه برى لوه لى چهك راگراوين يا به زه برى ده به نگوون به "ناسيوناليزم" و "نيشتمانپه روه رپى" و "ئايندارى" و "هاوولآتیبوون" و "ديمؤكراسيبوونى پارله مان تاريزم" ؟

بو ئه وه ي با شتر و ورد تر له پرسه كه تيبگه يين، با كومه ئيكي ئه روپى به نموونه وه رېگرين. نه گه ر بو ماوه يه ك ده وله ت و فه رماندارى له كار بكه ون، چى رووده ات ؟

ده زانم، كه سانيك كه به پاگهنده كانى سه روه رپى به ننگراون، ده سته به چى ده لپن "بيسه ره وه رپى، خوئېر شتن، له نيوچوونى مرؤفايه تى، جه نكي هه مووان دزى هه مووان و" ئايا به راس تى هه ر ئاوايه، كه نه وان ده ركيد ه كه ن و پاگهنده يده كه ن ؟

ولآتى به لجيكا به هوى نه بوونى زورينه ي ده نك له لايه ن پارتيه هه لېزېرداوه كان له رؤزى راگه ياندى سه رهنجامى ده نگانده كان و اته ۱۳ى جونى ۲۰۱۰ به دواوه ماوه ي ۵۴۱ رؤز و اته نزيكه ي سال و نيونك فه رماندارى [حكومه تى] نه بو و وهك هه ر ولآتىكي ديكه ي داراى فه رماندارى فه رمى، كار و باره كانى كومه ل بهرپوه چوون و هيچ گره تيك رووينه دا و كويلانى سوپاسگوزار وهك سه رده مى هه بوونى فه رماندارى، ملكه چى سه روه ران مانه وه و هيچ يه كه له و شتانه ي كه رامياران پاگهنده يانده كه ن "بيسه ره وه رپى، خوئېر شتن، له نيوچوونى مرؤفايه تى، جه نكي هه مووان دزى هه مووان و" ... رووينه دا .

نه گه ر به وردى سه رنجى ئه و رووداوه بده يين، سئ ئه زموونى كومه ككه ر و رؤشنكه ره وه به ده سته ده يينين:

يه كه م، پارتيه كان بو بهرپوه بردن پيوست نين و تهنيا بارگرانين به سه ر كومه ل و بيچگه له مشه خوړى رامياران هيچ گرنگيبان نيبه .

دووه م، كومه ل به بې فه رماندارى [حكومه ت] بهرپوه ده چي ت و نه و پاگهنده ترسي نه رانه ي رامياران: كه "بشوى و بيسه ره وه رپى رووده ات"، هيچ بنه مايه كى راس تيبان نيبه .

سييه م، سه روه رپى چينايه تى له زوردارى و زوره ملي چينيكه وه گوزادراوه به كولتوروى كومه ل و نه گه ر فه رماندارى و ده وله تيش نه بن، كومه لى چينايه تى هه ر ده مي نيت، له وانه يه بانده مافيباييه كان چيگه ي پارتيه كان و ده سه لآتداران بگرنه وه، به لام كومه ل وهك خواستىكي كولتوروى به سه روه رپى و مله پورپى چينايه تى ملده ات و مليداوه و راهاتوه .

مه به سته له كوتايى خاى سييه م، نه وه نيبه، كه تيداچوونى كومه لى چينايه تى و سه روه رپى چينايه تى نه سته مه و نابيت، نه خيژ، مه به سته نه وه يه، تهنيا به گوزرانى هه ر رؤزه ي شوړشگيرانه ي تاك و كومه ل و په يوه ندييه كومه لايه تيبه كان و شيوازه كانى به ره مه پينان و به كاربردن و بهرپوه بردن، نه گه رى گوزرانى كومه لى چينايه تى و سه روه رپى چينايه تى هه يه . هه روه ها له نيوچوونى ده وله ت و سه روه رپى چينايه تى به بې گوزران و ناماده بوون و په روه رده بوونى تاكى كولتور ناچينايه تى، نه سته مه بتوانرېت سه روه رپى چينايه تى له نيوچوونى . له بهرته وه هه ليه كى كوشنده يه، هه ر ئاوا كه نه زموونه كانى تاكو ئيست نيشانايانداوه، گوزېينى نه م پارتى به و پارتى، نه م نه ندام پارله مان به و نه ندام پارله مان، نه م فه رماندارى به و فه رماندارى، نه م ده وله ت به و ده وله ت، نه م ديكتاتورى به و ديكتاتورى، نه م ئايين به و ئايين، هيچ له بنه ماكانى سيسته م و كومه لى چينايه تى ناگوزرېت، به لكو ته مه نى دريژترده كاته وه و چه وساوان زياتر خو شباوه ر و نا ئوميدده كات و هاتنه دى كومه لى ناچينايه تى ده كاته نامانچ و خه ونېكى فره دوور يا نه سته م.

ھەئىيەتە ئەۋەش بلىم و رۇشنىكەمەۋە، كە مەبەست لە گۇرانی شۇرۇشگىرپرانە ئەۋ تىگەيىشتن و دىتەنە باۋەى سەدەى بىست و ئىستا يا يىشتىش نىيە، كە گۇرانی كۆمەل لە لوولەى چەك و گۇرەى سەرەوخوارى دەسەلات و پاشگىرکردنى سۇشپالېزم و كرىكار و پىرۇلېتارىيا بۇ دىكتاتورىي و دەۋلەت و فەرماندارىي و پارتىيەكان دەبىنىيەت و پاۋانكارىي و دىكتاتورىي بۇلشەفېكەكان بە بەرەنجامى راپەپنى جوتياران و كرىكاران و دەرياۋانان و سەربازانى روسىيە دەزانىت. نەخپىر، مەبەستى من لە گۇرانی شۇرۇشگىرپرانە ئەۋ گۇرپرانە رېشەيىيە كە لەئىۋ ئاخوتن و ھەئسوكەوت و بىرکردنەۋە و كار و چالاكى و بەگىشتى لە ژيانى رۇژانە و پەيوەندىيە كۆمەلەيەتتەكان و شىۋازى رېنكسىتى كۆمەل رۋودەدات و دەبىتە كولتور و گزىنگى كۆمەل ئوئ؛ كۆمەل ناچىنايەتى.

بەكورتى، كۆپلەتى و سەرۋەرى دوو ئاۋەلدوۋانەى كۆمەل چىنايەتىن و ئىمە لە سەردەمى بە لوتكەگەيىشتن و بە كولتوربوۋونى كۆپلەتى و سەرۋەرى دەژىن و ژيانى چىنايەتى بوۋە بە بەشنىك لە ئاۋەزى [مىتالىتى] خەلك، ۋەك پۇشاك: ھەر ئاۋا ئەگەر مرۇف ئەم سەردەمە لە كەشىكى سارد پۇشاكەكانى دابكەنىت، ھەست بە رەقبوۋنەۋە و مردن دەكات و ناتوانىت ئەگەرى مانەۋە و بەردەۋام-ژىيانى وىتابكات و ئەۋە وىتابكات، كە رۇژگارنىك مرۇف بەبى پۇشاك لە كەشى ساردتر لەۋەش ژىياۋە و زىندووماتەۋە، ھەر ئاۋاش ھۇشى كۆپلانى ئەم سەردەمە سىردراۋەتەۋە و ناتوانن ئەگەرى ژيان بەبى دەۋلەت و فەرماندارىي و شۋانەبى رامياران و سەرۋەرى سەرمايەداران وىتابكەن و ناتوانن دوپتى و ئەم رۇژى خۇيان و پىشنىيانان بەراۋدبەكەن و ناتواننن پىرۇسىيى جىمانگىرى دەۋلەت و سىستەمى چىنايەتى و ھەمەكارەبوۋونى سەرۋەران و ھىچكارەبوۋونى خۇيان بىبىنن. ئىمە لە سەردەمى ھەمەكارە-بوۋونى دەستكردەكانى مرۇف و ھىچ-بوۋونى خودى مرۇف دەژىن؛ سەردەمى سەرۋەرى ئايىن، يەزدان، ئايدىلوچىيا، پاميارىي، پارتىي، سەرۇك و راپەر، پاميار، فەرماندارىي و دەۋلەت و ھىچ-بوۋونى ئەۋانەى كە بەبى ئەۋان سووران و مانەۋەى ژيان ئەستەمە؛ جوتياران. كرىكاران، فەرمانبەران و بەگىشتى ژىردەستانى كۆمەل چىنايەتى. ئىمە لەئىۋ رۇژگارنىك دەژىن، كە ئەلبىرت ئەنىشتاين لە ھاتنى دەترسا "من لە ھاتنى رۇژگارنىك دەترسم، كە تىكنۇلۇجى واۋەتر لە پەيوەندىيە مرۇفایەتتەكانى ئىمە بىرۋات. جىمان تەنيا يەك نەۋە لە دەبەنگەكانى تىدا دەبن" *.

" I fear the day that technology will surpass our human interaction. The world will have a generation of idiots" *